

RAN-2008000105040001
T.Y.B.Com. (Sem.- V) Examination November - 2025
Indian Economy : Recent Trends
[Total Marks: 50
સૂચના : / Instructions

- (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fill up strictly the above details on your answer book

Seat No.:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

Q.1. નિર્દેશ મુજબ કરો
Do as directed
(A) વૈકલ્પિક પસંદગીના પ્રશ્નો
10
Multiple Choice Questions

- i) આયોજન પંચ ની સ્થાપના કયા વર્ષમાં કરવામાં આવી?

The Planning Commission was established in the year

A. 1947	B. 1948
C. 1950	D. 1951

- ii) મિશ્ર અર્થતંત્ર એટલે એવી અર્થવ્યવસ્થા જેમાં....

Mixed economy means an economy where there is

A. મૂડીવાદ નું અસ્તિત્વ
B. ખાનગીકરણ, ઉદારીકરણ અને વૈશ્વિકરણ
C. જાહેરક્ષેત્ર અને ખાનગી ક્ષેત્ર નું સહઅસ્તિત્વ
D. પ્રાણી આધારીત પાકની વૃદ્ધિ

A. Existence of capitalism
B. Privatization, liberalization and globalization
C. Existence of both public and private sectors
D. Growing crops along with rearing animals

- iii) નીચેના માંથી કયુ માનવ વિકાસ આંકના નિર્દેશક નથી?

Which one of the following is NOT one of the dimensions to the Human Development Index?

A. આરોગ્ય	B. શિક્ષણ
C. જીવનધોરણ	D. રાજકીય સ્વતંત્રતા
A. Health	B. Education
C. Living standards	D. Political freedom

iv) નીચેનામાંથી કયું વિધાન સાચું છે?

Which of the following statements is correct?

- A. નવા સ્વતંત્ર ભારતમાં જાહેરક્ષેત્રને પ્રબળ સ્થાન આપવામાં આવ્યું હતું.
- B. સ્વતંત્રતા પછીની વિદેશ વેપાર નીતિએ તમામ માલસામાન અને સેવાઓના મુક્ત વ્યાપાર ને મંજૂરી આપી હતી.
- C. સ્વતંત્રતા પછી નાણાકીય નીતિએ CRR ને ખૂબ જ નીચા સ્તરે રાખવાની માંગ કરી.
- D. ઉપરનું એક પણ નહિ.

- A. The public sector was given a dominant position in the newly Independent India
- B. The foreign trade policy post Independence allowed free trade of all goods and services.
- C. Monetary policy post Independence sought to keep the CRR at a very low level.
- D. None of the above.

v) રાજ્યને કરનો હિસ્સો આપવા માટે નાણાંપંચ દ્વારા કયા પરીબળો ધ્યાનમાં રાખવામાં આવ્યા નથી

Which factor has not been kept in mind by the Finance Commission for giving a share of taxes to states?

- A. રાજ્યમાં વસ્તી વિષયક ફેરફાર
- B. રાજ્યમાં વનવિસ્તાર
- C. રાજ્ય માં આવકની અસમાનતા
- D. રાજ્યમાં શિક્ષણનું સ્તર
- A. Demographic changes in the state
- B. forest area in the state
- C. Income inequality in the state
- D. Level of education in the state

vi) 1991 ની નવી ઔદ્યોગિક નીતિ ના પરિણામે

As a result of the New Industrial Policy, 1991:

- A. નવી બાહેધરી સ્થાપવા અને વર્તમાન બાહેધરીનું વિસ્તરણ કરવા માટે કેન્દ્ર સરકારની પૂર્વ મંજૂરી જરૂરી છે.
- B. 100 કરોડથી વધુ સંપત્તિ ધરાવતા ઉદ્યોગે કેન્દ્ર સરકારની પરવાનગી મેળવવી જરૂરી છે.
- C. નવી બાહેધરી સ્થાપવા અને હાલના ઉપક્રમ ના વિસ્તરણ માટે કેન્દ્ર સરકાર ની પૂર્વ મંજૂરી ની જરૂર નથી.
- D. બે અથવા વધુ કંપનીઓના મર્જર માટે કેન્દ્ર સરકારની પૂર્વ મંજૂરી લેવી જરૂરી છે.
- A. Prior approval of central government is required for establishing new undertakings, and expanding the present undertaking.
- B. An industry intending to have more than 100 crore of assets is required to obtain the permission of the central government.
- C. Prior approval of central government for establishing new undertakings and expanding existing undertaking is not required.
- D. Two or more companies deciding to amalgamate are required to take the prior approval of the central government.

vii) નીચેના માંથી કયો ઈન્ડેક્સ UNDP દ્વારા બહાર પાડવામાં આવ્યો નથી?

Which of the following index is not released by the UNDP?

A. માનવવિકાસ આંક	B. માનવ ગરીબી આંક
C. જાતીય અસમાનતા આંક	D. પર્યાવરણીય ગુણવત્તા આંક
A. Human Development Index.	B. Human Poverty Index
C. Gender Inequality Index.	D. Environmental Quality Index.

viii) બાળ મૃત્યુ દર

Infant mortality:

- A. 1,000 જીવંત જન્મ દીઠ 1 વર્ષથી ઓછી વયના શિશુના મૃત્યુની વાર્ષિક સંખ્યા તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવે છે
- B. પ્રાથમિક શિક્ષણની ઉપલબ્ધતા, રોજગારના અધિકારો અને સામાજિક સુરક્ષાને પ્રતિબિંબિત કરે છે.
- C. 3 વર્ષની વય સુધીની અપેક્ષિત આયુષ્ય છે.
- D. હોસ્પિટલો અને બાળ સંભાળ સુવિધાઓની ઉપલબ્ધતા અને માતાપિતાની સંપત્તિને પ્રતિબિંબિત કરે છે.
- A. is defined as the annual number of deaths of infant under 1 year old per 1,000 live births
- B. reflects the availability of primary education, the rights of employment and social security.
- C. is life expectancy up to age 3.
- D. reflects the availability of hospitals and childcare facilities, and the parents' wealth.

ix) PSE ના ડિસઇન્વેસ્ટમેન્ટનો અર્થ _____ થાય છે

Disinvestments of PSE's implies

- A. ખાનગી ક્ષેત્રને ઈક્વિટી શેરનું વેચાણ
- B. કામગીરી બંધ કરી રહી છે
- C. નવા ક્ષેત્રોમાં રોકાણ
- D. PSE ના શેર ખરીદવા
- A. Sale of equity shares to private sector.
- B. Closing down operations
- C. Investing in new areas
- D. Buying shares of PSE's

x) દેશની સરેરાશ આવક _____

The average income of the country is

A. માથાદીઠ આવક	B. નિકાલ જોગ આવક
C. કુળાવાનો દર	D. વાસ્તવિક રાષ્ટ્રીય આવક
A. Per capita income	B. Disposable income
C. Inflation rate	D. Real national income

(B) ખાલી જગ્યા પૂરો

5

Fill in the blanks

- i) માનવીની _____ અને _____ ક્ષમતાઓના વિકાસ માટે કરવામાં આવેલું રોકાણ માનવમૂડી તરીકે ઓળખાય છે.

Investment made for the development of _____ and _____ capabilities of human being is known as human capital investment.

ii) માનવ સુખ સૂચકાંક સૌપ્રથમ _____ દ્વારા લોકપ્રિય બન્યો હતો.

Human Happiness Index was first popularised by _____

iii) _____ દ્વારા માંદા જાહેરક્ષેત્રના એકમોનું પુનઃનિર્માણ હાથ ધરવામાં આવે છે.

Reconstruction of sick public sector units is taken up by _____

iv) સામાજિક અને આર્થિક નીતિ માં _____ સરકારી નિયંત્રણ ની છૂટાછાટ દર્શાવે છે.

_____ refers to relaxation of government restrictions usually in the areas of social and economic policies.

v) સુતરાઉ કાપડ, ખાંડ, પેપર વગેરે ને _____ ઉદ્યોગ કહેવામાં આવે છે.

Cotton textiles, sugar, paper etc. are called _____ industries.

Q.2

ટૂંકમાં જવાબ આપો

8

Answer in brief (Any Four)

i) અલ્પવિકસિત અર્થતંત્ર એટલે શું?

What is an underdeveloped economy?

ii) કૃષિ આધારિત ઉદ્યોગની સમસ્યા જણાવો.

State the problems of agro-based industries.

iii) ભારતીય અર્થતંત્રનું વૈશ્વિકરણ એટલે શું?

What is globalisation of Indian economy?

iv) નીતિ આયોગની સ્થાપના ક્યારે કરવામાં આવી? નીતિ આયોગ ના પ્રથમ ચેરમેન કોણ હતા?

When was NITI Aayog set up? Who was the first chairman of NITI Aayog?

v) સમવાયી નાણાંતંત્ર એટલે શું?

What is Federal Finance?

vi) ભારતમાં જાહેર ક્ષેત્ર ના વિકાસ માટેના મુખ્ય કારણો જણાવો.

State the main reasons for the growth of public sector enterprises in India.

vii) ગરીબાઈનું વિષયક એટલે શું?

What is vicious circle of poverty?

viii) ભારતમાં માનવ વિકાસ ઓછો હોવાના ચાર કારણો જણાવો.

Give any four causes of low human development in India.

Q.3

ભારતમાં માનવ વિકાસના વલણોની ચર્ચા કરો.

13

Discuss the human development trends in India.

OR

Q.3

ભારતની 1991 ની નવી ઔદ્યોગિક નીતિ ના મુખ્ય લક્ષણો સમજાવો.

13

Explain the salient features of India's new industrial policy of 1991.

Q.4. (A)

ટૂંકનોંધ લખો (કોઈ પણ બે)

8

Write short notes (Any Two)

i) નાના પાયાના ઉદ્યોગો અને કુટીર ઉદ્યોગો વચ્ચેનો તફાવત.

Difference between small scale industries and cottage industries.

ii) ભારતમાં જાહેર સાહસની સમસ્યા

Problems of public enterprises in India.

- iii) ભારતમાં જાહેર ક્ષેત્રના એકમોનું વિનિવેશિકરણ.
Disinvestment of public sector units in India.
- iv) આયોજન પંચ અને નીતિ આયોગ વચ્ચેનો તફાવત.
Difference between planning commission and NITI Aayog.

(B) ટૂંકનોંધ લખો (કોઈ પણ બે)

6

Write short notes (Any Two)

- i) માનવ વિકાસ આંકડું મહત્વ
Significance of Human Development Index.
 - ii) કૃષિ આધારિત ઉદ્યોગોની વિવિધ સમસ્યાઓના ઉકેલ માટેના પગલાં.
Measures to solve various problems of agro-based industries.
 - iii) ભારતમાં ઔદ્યોગિક પ્રદૂષણની અસરો
Effects of industrial pollution in India.
 - iv) નાના પાયાના ઉદ્યોગોને પ્રોત્સાહન આપવા માટે રક્ષણાત્મક પગલા
Protective measures to promote small scale industries.
-